

POSTANOWIENIE

Dnia 15 września 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Przesławski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Mirosław Sadowski

SSN Paweł Wojciechowski

w sprawie z wniosku K. S. - osoby zgłaszającej listę kandydatów Komitetu Wyborczego Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców w okręgu wyborczym nr [...] o zabezpieczenie
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 15 września 2023 r.,

postanawia:

odrzuć wniosek.

UZASADNIENIE

W piśmie z 13 września 2023 r. K. S. – pełnomocnik Komitetu Wyborczego Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców (dalej: „pełnomocnik wyborczy”) zwrócił się do Sądu Najwyższego z wnioskiem o „wydanie zastępczego orzeczenia woli w postaci uchwały rejestrującej listę kandydatów komitetu wyborczego KOMITET WYBORCZY POLSKA LIBERALNA STRAJK PRZEDSIĘBIORCÓW w okręgu wyborczym nr [...]”. Jako podstawę wskazano art. 64 k.c. w zw. z art. 215 § 1 Kodeksu wyborczego. Ponadto wniesiono o „zabezpieczenie postępowania” poprzez:

1. wstrzymanie losowania przez Państwową Komisję Wyborczą numerów list wyborczych na kartach do głosowania w wyborach zarządzonych na dzień 15 października 2023 r.,

lub alternatywnie

2. o nakazanie Państwowej Komisji Wyborczej wylosowania numeru listy ogólnokrajowej dla komitetu wyborczego KOMITET WYBORCZY POLSKA LIBERALNA STRAJK PRZEDSIĘBIORCÓW w losowaniu numerów list wyborczych na kartach do głosowania w wyborach zarządzonych na dzień 15 października 2023 r.

W uzasadnieniu pisma wskazano, że Komitet Wyborczy Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców złożył wnioski o rejestrację list wraz z wymaganą liczbą podpisów w dniach od 31 sierpnia do 1 września. W ocenie pełnomocnika wyborczego do dnia wniesienia niniejszego Okręgowa Komisja Wyborcza w R. nie wydała uchwały o rejestracji listy wyborców ani też uchwały odmawiającej tej rejestracji.

Państwowa Komisja Wyborcza w piśmie z 15 września 2023 r. poinformowała, że przepisy Kodeksu wyborczego wskazują, które rozstrzygnięcia Komisji mogą zostać zaskarżone do Sądu Najwyższego. Przepisy prawa wyborczego nie przewidują możliwości składania do Sądu Najwyższego wniosków o ujęcie podczas losowania jednolitych numerów dla list któregośkolwiek komitetu wyborczego w gronie komitetów, które zarejestrowały listy kandydatów na posłów we wszystkich okręgach wyborczych, przed ustaleniem, czy spełnia on ten wymóg, ani też wstrzymania przez Państwową Komisję Wyborczą wykonania jakiegokolwiek czynności wyborczej, której termin wynika z ustawy.

Mając powyższe na uwadze Państwowa Komisja Wyborcza wyraziła opinię, że wniosek jest niedopuszczalny i w związku z tym wnosi o jego odrzucenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek pełnomocnika wyborczego o wydanie orzeczenia zastępującego uchwałę Okręgowej Komisji Wyborczej w R. w przedmiocie rejestracji listy kandydatów komitetu wyborczego Komitet Wyborczy Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców z 13 września 2023 r. nie może odnieść zamierzonego skutku, z uwagi na jego niedopuszczalność.

Kodeks wyborczy nie zawiera przepisu, na podstawie którego można uwzględnić wniosek o wydanie orzeczenia zastępującego uchwałę Okręgowej

Komisji Wyborczej w R.. Z całą pewnością nie może bowiem jego podstawą być przywołany przez pełnomocnika wyborczego art. 64 k.c. w zw. z art. 215 § 1 Kodeksu wyborczego. Jeżeli chodzi o art. 64 k.c., to stanowi on jedynie, że prawomocne orzeczenie sądu stwierdzające obowiązek danej osoby do złożenia oznaczonego oświadczenia woli, zastępuje to oświadczenie. Natomiast art. 215 § 1 Kodeksu wyborczego przewiduje tylko, że okręgowa komisja wyborcza rejestruje listę kandydatów zgłoszoną zgodnie z przepisami kodeksu, sporządzając protokół rejestracji; po jednym egzemplarzu protokołu doręcza się osobie zgłaszającej listę oraz przesyła Państwowej Komisji Wyborczej wraz z oświadczeniami kandydatów na posłów lub informacjami, o których mowa w art. 212 § 5 pkt 3. Zatem nie przewidziano w nich wprost podstawy prawnej dla Sądu Najwyższego do wydania orzeczenia zastępującego uchwałę określonej okręgowej komisji wyborczej w przedmiocie rejestracji listy kandydatów jakiegokolwiek komitetu wyborczego. Powołany przez wnioskodawcę art. 64 Kodeksu cywilnego nie obejmuje swoim zakresem działań zastrzeżonych dla organów państwa. Zgodnie z jego treścią prawomocne orzeczenie sądu stwierdzające obowiązek danej osoby do złożenia oznaczonego oświadczenia woli, zastępuje to oświadczenie. Jest to jednak regulacja właściwa dla relacji cywilnoprawnych, nie zaś dotyczących procesu wyborczego, które ma charakter publicznoprawny.

Należy także podnieść, że Sąd Najwyższy jako organ władzy publicznej może działać wyłącznie na podstawie i w granicach prawa, zgodnie z art. 7 Konstytucji RP. W związku z tym nie może wydać orzeczenia zastępującego uchwałę określonej okręgowej komisji wyborczej w przedmiocie rejestracji listy kandydatów jakiegokolwiek komitetu wyborczego bez podstawy prawnej. Zgodnie z art. 218 § 3 Kodeksu wyborczego skarga do Sądu Najwyższego przysługuje dopiero na postanowienie Państwowej Komisji Wyborczej, w terminie 2 dni od daty podania tego postanowienia do publicznej wiadomości. Jeśli Sąd Najwyższy uzna skargę za zasadną okręgowa komisja wyborcza niezwłocznie rejestruje listę kandydatów w zakresie wskazanym w orzeczeniu Sądu Najwyższego (art. 218 § 4 Kodeksu wyborczego).

Wniosek pełnomocnika wyborczego o udzielenie zabezpieczenia praw wyborczych z 13 września 2023 r. nie może również odnieść zamierzonego skutku, z uwagi na jego niedopuszczalność.

Kodeks wyborczy nie zawiera bowiem również przepisu, na podstawie którego można uwzględnić wniosek o udzielenie zabezpieczenia praw wyborczych ani też przepisu wskazującego na przesłanki, formę czy zakres ewentualnego zabezpieczenia, a przede wszystkim upoważniającego Sąd Najwyższy do udzielenia takiego zabezpieczenia. Kodeks wyborczy nie odsyła również w tym zakresie do innych przepisów proceduralnych, mogących stanowić ewentualną podstawę do udzielenia żądanego zabezpieczenia.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto stanowisko, że w sprawach publicznych udzielenie zabezpieczenia jest możliwe jedynie jako sytuacja wyjątkowa, o ile istnieje wyraźny przepis prawa publicznego określający szczegółowo podmiot upoważniony do udzielenia zabezpieczenia, jego formę oraz zakres (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 27 marca 2019 r., I NO 59/18; z 19 września 2019 r., I NSW 69/19).

Postępowanie wyborcze unormowane w Kodeksie wyborczym ma niewątpliwie charakter publicznoprawny, a jego szczegółowo określony zakres nie powinien doznawać nieuzasadnionej niczym wykładni rozszerzającej.

Ponadto zgodnie z art. 219 § 1 Kodeksu wyborczego Państwowa Komisja Wyborcza na podstawie protokołów rejestracji list kandydatów przyznaje w drodze losowania, najpóźniej w 30 dniu przed dniem wyborów, jednolity numer dla list tego samego komitetu wyborczego, zarejestrowanych w więcej niż w jednym okręgu wyborczym. O terminie losowania zawiadamia się pełnomocników wyborczych; nieobecność pełnomocnika wyborczego nie wstrzymuje losowania. W świetle powyższego, Państwowa Komisja Wyborcza zobowiązana jest wykonać ustawowo nałożony na nią obowiązek przeprowadzenia losowania w trybie art. 219 Kodeksu wyborczego. Związana jest również ustawowo określonym terminem przeprowadzenia wskazanego losowania, bez możliwości jego zmiany.

Skoro zatem możliwość sformułowania wniosku „o zabezpieczenie praw wyborczych” nie została przewidziana w Kodeksie wyborczym we wskazanym przez wnoszącego pismo zakresie, jak też w żadnym innym akcie normatywnym,

uznać należy, że taki wniosek jest niedopuszczalny. Lektura części motywacyjnej wniesionego pisma utwierdza także w przekonaniu o posiadaniu przez wnioskującego wiedzy w zakresie bezskuteczności żądania udzielenia „zabezpieczenia praw wyborczych”.

W ocenie Sądu Najwyższego, wniosek pełnomocnika Komitetu z 13 września 2023 r. o udzielenie zabezpieczenia praw wyborczych jest niedopuszczalny, wobec czego należało go odrzucić.

Wniosek o wyłączenie od orzekania w sprawie wskazanych sędziów Sądu Najwyższego należało odrzucić. Został on bowiem złożony w treści pisma wszczynającego sprawę przed Sądem Najwyższym, a zatem jeszcze przed wyznaczeniem składu orzekającego w niniejszym postępowaniu. Tymczasem w uchwale składu siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego z 26 lipca 2019 r., I NOZP 1/19, Sąd Najwyższy rozstrzygnął, że wniosek o wyłączenie sędziego niewyznaczonego do rozpoznania sprawy jest niedopuszczalny, przy czym sędzia objęty takim wnioskiem o wyłączenie może zasiadać w składzie sądu rozpoznającego ten wniosek. Stanowi o tym również obecnie art. 53¹ § 1 pkt 3 k.p.c.

Z uwagi na powyższe, Sąd Najwyższy postanowił, jak w sentencji.

MR

[A.W.]